

# Tutu ña tāa racha'nu Paulu kuenda Titu

---

## Tutu tāa Paulu kuenda Titu

**1** <sup>1</sup>Yu'u Paulu, ra jà'a tiñu nuu Racha'nu Ndioo, ra kùu tatus Racha'nu Jesucristu, ña tāchi ra yu'u ña na tindei ma ñivi kāchin ra, ikan na chinuni va'a na ta koto na ma ña ndaa, ta kua ikan koo iñu'u na takua kùuni Ndioo. <sup>2</sup>Ta cha'a' ma tu'un ndaa ikan ña chā'a ma Racha'nu Ndioo, ra tüvi janda'viña'a, ndàtu na ti ya'a ndaani na ra ña ni koo ndito na chil'in ra endeeni, takua chā'a ra tu'un, antea ña jātuvi ra ma ñuñivi i'ya. <sup>3</sup>Ta vitin cha chā'a ma kivi ña Ndioo, ra jàkakú yo, chā'a ra ña na koto kachin yo ma tu'un i'ya. Ta nuu yu'u tāva ra tiñu ña na kichi katitu'in yi nuu kua'a' ñivi. <sup>4</sup>Ta cha'a' yakan kùu yi ña, tài tutu i'ya kuendaun yo'o Titu, vati ndicha kuii ña kùun takua kùu iin rase'i, cha'a' ña indukuni chìnuni va'a yo ma tu'un Jesucristu. Ta vitin kùunji ña ma Racha'nu Ndioo Tatá yo chi'in ma Racha'nu Jesucristu ra jàkakú yo, na koso ra ñamani ra chataun, ta na kunda'vini ra ñun, ta na ja'a ra ña na vii koun chi'in animaun.

### Paulu chà'a ra tiñu nuu Titu ña naja kua ìyo yi ña jatiñu ra ma ñu'u' Creta

<sup>5</sup>Ora ndākoi ñun ma ñu'u' Creta, jā'i yi ti kùunji ña na jandondaun ndisaa ma tiñu ña kùmani ndòndaa ma ikan. Ta juuni kùunji ña na jakuisoun tiñu iin ndracha'nu ña na ka'nda ndra tiñu nuu ma ñivi Ndioo, ndian ìyo ta'ii'iin ñuu takua kātitu'in nuu ña jà'un. <sup>6</sup>Ta ma ndracha'nu i'ya ña ni ku'vaun tiñu nuu, ìyo yi ña ja'a ndra mamaa ña va'a, ikan na küu ka'an ma ñivi chata ndra. Ta ìyo yi ña koo ivanuuni ñasi'i ndra. Ta ma se'e ndra ìyo yi ña na kuu na ndian chìnuni

tu'un Ndioo. Ta juuni ìyo yi ña jachi'in na ma ña kà'an tatá na chi'in ma'á na, ta na küu na iin ndian kà'an ma ñivi chata ña iin ndian tüvi va'a jà'a kùu na. <sup>7</sup>Vati taku ma ndracha'nu ndiso tiñu kuenda Ndioo, ìyo yi ña na ku'un ndra ma iti' ndaa, ikan na jachinu ndra ma tiñu chā'a Ndioo nuu ndra, ta takan küu ka'an ma ñivi chata ndra. Ta tüvi ìyo yi ña jandotayi ndra ndra chi'in ma tiñu jà'a ndra, ta tüvi ìyo yi ña kuu ndra ndra chì'i ndixi, ta ni ndra ya'a numi kayuni. Ta juuni tüvi ìyo yi ña kanita'an ndra chi'in ñivi, ta ni ña kùuni ndra nde'e ndra ma xu'un' ña tüvi va'a jàkanaa ndra ndia. <sup>8</sup>Vati taku ma ndracha'nu i'ya, ìyo yi ña tiñu'u ndra ma ndian chàa ve'e ndra, ta juuni chàta'ani ndra ndisaa tiempu ja'a ndra mamaa ña va'a. Ta juuni ìyo yi ña ja'a va'a ndra kuenda nuu ndra cha'a' ma tiñu jà'a ndra, ti ma ndra ndaa ta ií kùu ndra cha'a' ma ña jà'a ndra kuenda ma ñivi ta kuenda Ndioo ndia. Ta juuni kùu ndra ndra kùu ka'nda ma tiñu nuu. <sup>9</sup>Ta ìyo yi ña koo tu'va ndra chi'in ma ña chinuni va'a ndra ma tu'un Ndioo ña kütu'va ndra, ikan na kuu jandomani ndra ma ñivi chi'in tu'un va'a ña jàna'a ndra, ta juuni na kuu jakuninaa ta kundayu'u ndra ma ndian kà'an chata tu'un va'a Ndioo, ikan na ndakoo na ña jà'a na yi.

<sup>10</sup>Vati ìyo kua'a' ma ndian tüvi jàchi'in ma tu'un Ndioo. Ta tañu ndiakan ìyo ndian judíu ña kà'an na ña ìyo yi ña ta'nda ma ñii nuu ika yo ña kakú yo nuu Ndioo. Ta ndiakan ti na tüvi nda kuenda ma tu'un ña jàna'a na nuu ma ñivi, vati ma ndian jànda'viña'ani kùu na. <sup>11</sup>Yakan va ndisaa ma ndian jà'a takan ìyo yi ña jakutaxiun na, ikan na kä'anga na takan. Vati na yüvi ña ndicha kùu ma ña jàna'a na, ti ma ña jà'a na kuu ña jakanuu na xini ma ta'ii'in ve'e nuu ìyo ñivi cha'a' ña kùuni na ni'i na tiaga xu'uní.

<sup>12</sup>Takan kùu ta ikan jan kēta ndio iin ra ñuu maa na ña nàni Creta, ra ya'a ìyo chinituni. Ta rakan ti te'en nāka'an ra juuni chata ma ñivi ñuu ra: "Ma ñivi, ndian ìyo ma ñu'u' Creta, kùu na ndian ya'a vata, ta ìyo na takua ìyo ma kitu ku'u, ti chànnini na cha'a' mamaa ña kachini na, ta suchan na ndia."

<sup>13</sup>Ta ndicha kuii ña ndisaa ma ña kà'an ra, takan kùu yi. Yakan va yu'u kà'in chi'un ña na jakuninaun na, ikan na jaña na ña jà'a na takan, ta kicha'a chinuni na ma tu'un Cristu. <sup>14</sup>Takan ìyo yi ña ja'un, ikan na tüva jàchi'in na ma kuentu vata, ti

tu'un ña jàndaku maani ma ndian judíuni kùu yi, ta juuni töve jàchi'in na ma tu'un kà'an ma ndian kà'an chata ma tu'un ndaa Ndioo ña kùuni na ka'nda maani na tiñu nuu ndo ndia.

<sup>15</sup>Takan küu yakan va tandi'i ma ndian iyo chinituni va'a, ndisaa nakuyi ña va'a kùu yi kuenda na. Va ni'iin nakuyi töve ña va'a kùu yi kuenda ndian tüvi chinuni tu'un Ndioo ta töve va'a chinituni na. Vati nda ma chinituni na chi'in ña chànnini na ña kini kùu yi. <sup>16</sup>Ta kàti na ti nàkoto na Racha'nu Ndioo. Va chil'in ma ña jà'a na jàna'a yi ti na yüvi ña ndicha kùu yi, vati xaani na nde'e na ra. Yakan va ma tiñu jà'a na jàna'a yi ti cha kësiin na ma iti' ra, vati na küa ja'a na ni'iin ma tiñu va'a.

**Tu'un va'a i'ya kùu ma tu'un ña chā'a Ndioo nuu yo ña jàna'a yo**

**2** <sup>1</sup>Yo'o yani, ndisaa ma tu'un ña jàna'un, iyo yi ña indukuni jana'un yi takua kà'an ma tu'un ndaa chinunio.

<sup>2</sup>Ta nuu ma ndracha'nu ña ndiso tiñu ma veñu'u iyo yi ña jana'un ndra ña kuu ndra iin ndra kachin chinituni ña tüvi ya'a ndu ña jà'a ndra ni'iin nakuyi. Ta na iñu'u koo ndra, ta jandeeni ndra ña chinuni va'a ndra ma tu'un Ndioo. Ta na kuuni ndra nde'e ndra inga ñivi, vaji ya'a nde'e ndra tundo'cha'a' yi. <sup>3</sup>Ta juuni iyo yi ña katitu'un nuu ma ñivi ña'a cha'nú ña na koo va'a vi chi'in ma Racha'nu Ndioo, ta na ja'a vi kuenda nuu vi. Ta juuni na kà'an vi tu'un vata chata inga ñivi, ta na küní vi jà'a ndixi ndia. Vati iyo yi ña jana'a vi ña va'a chil'in ma ña jà'a vi, <sup>4</sup>ta na kundayu'u vi ma ñivi ña'a tivaa ña na kuuni vi nde'e vi ma ii vi chi'in se'e vi ndia. <sup>5</sup>Ta na kuu vi ndian iñu'u, ta tüvi kì'vi vi chil'in inga ra'ii ña yüvi kùu ii vi. Ta juuni na jatiñu va'a vi ma ve'e vi, ta vii koo vi ndia. Ta na tiñu'u vi ta jachi'in vi ña kà'an ma ii vi, ikan na küu ka'an ni'iin ñivi chata ma ña kà'an tu'un Ndioo cha'a' ma kua jà'a vi.

<sup>6</sup>Ta indukuni na kundayu'un ma ndra yoko ña na ja'a ndra kuenda nuu ndra, ta na töve ya'a ndu ma ña jà'a ndra. <sup>7</sup>Ta na jana'un takua jà'un nuu ndra, ikan na ja'a ndra ma tiñu va'a ma ña kùuniun ña na ja'a ndra. Ta ora jana'un ma tu'un ndaa nuu ndra, iyo yi ña vii ka'un yi ta töve ya'a nduun kà'un yi, ikan na tiñu'u ndra yi. <sup>8</sup>Ta tu kàtitu'un ma tu'un va'a takan nuu ma ñivi, ta ndiakan na küu ka'an na chata ma tu'un kà'un, ti tu takan ni ja'a ma nda ndian ni tisokuati ñun, ni kukanuu na, ti yöve ña ndicha kùu ma ña kà'an na chataun.

<sup>9</sup>Ta juuni na kundayu'un tandi'i ma ndian musu ña jàtiñu kuenda inga ñivi, ikan na jachi'in na tandi'i ma tiñu ña tàva ma chito'o na nuu na. Ta juuni na katitu'un nuu na, ña koto kä'an na yu'u ma chito'o na, vati na sii kuuni na ora tàva ra tiñu nuu na. <sup>10</sup>Ta na katitu'un nuu na, ña koto sü'u na ndatiñu ma chito'o na ndia. Vati ìyo yi ña koo va'a na chi'in ra, ikan na jana'a na ña ìyo tundeeni na chi'in ra. Takan ìyo yi ña ja'a na, ikan na ku'va ma ra chito'o na kuenda cha'a' naja kua ìyo na, ja'a ma tu'un va'a Ndioo, ra jàkakú yo.

<sup>11</sup>Vati Ndioo kùu ra ña chā'a ra ñamani ra nuu yo, kuenda ña na koto tandi'i ma ñivi ìyo ñuñivi i'ya, ña Ndioo kùuni ra jakakú ra na. <sup>12</sup>Yakan va chi'in ñamani Ndioo ikan, jàkoto ra yo, ti ìyo yi ña jaña yo ña jà'a yo ma ña kini, ta tüvi nàkaninio jà'a yo ma ña kini takua chànnini ma ñivi ìyo ñuñivi i'ya. Vati ìyo yi ña ja'a yo kuenda nuu yo, ta koo ndaa yo, ta kuu yo ndian iñu'u takua kùuni Ndioo. <sup>13</sup>Ta ya'a chìsii ìyo yo ña juuni yanga ndàtu yo ra, ti takan chā'a ra tu'un nuu yo ña ni kichi ndiko ma Racha'nu Jesucristu, ra ya'a tacha, ra kùu Ndioo ka'nu ña jàkakú yo. <sup>14</sup>Yakan va ndisaa yo cha chìto yo, ti maa ma Racha'nu Jesucristu, chā'a ra ña na ka'ni na ra, ta yakan kùu ma ya'vi ra kuenda ña na kakú yo nuu ma kuatio. Ta takan jànandoo ra anima yo, ikan na kuu yo ma ñivi ra, ta koo tu'va yo ña ja'a yo mamaa tiñu va'a kuenda ra.

<sup>15</sup>Ndisaa ma tu'un i'ya, kùu ma ña ìyo yi ña jana'un nuu ñivi, ta juuni na kundayu'un ta jakuninaun ma ndian tüvi jà'a ña va'a, vati ìyo ma ndatu Ndioo chi'un. Ta na kù'vaun ña ka'an ñivi chataun ña töve nda kuendaun.

### Ma tu'un i'ya kà'an yi cha'a' ma ña va'a ñá ìyo yi ña ja'a ma ñivi Ndioo

**3** <sup>1</sup>Ta na jakuku'uniun ndisaa ma ndian chinuni ña na jachi'in na ndisaa ña kà'an ma ndian kuvieni chi'in ña kà'an ma ndian kumitiñu ndia. Ta na jachi'in na jà'a na tiñu tàva na, ta na koo tu'va na ña jà'a na mamaa ña va'a ndisaa tiempu. <sup>2</sup>Ta na kä'an na chata ní'iin ñivi, ta tüvi ìyo yi ña kuu na ndian kuati xini. Vati na vii koo na chi'in tandi'i ñivi, ta na kuvita anima na ndia.

<sup>3</sup>Tatiempu ora takä'an chinunio, juuni jà'a yo kuati, vati tüvi jàchi'o ña kà'an ma Ndioo, ti ya'a ndava xinio. Yakan va

kūu yo takua kùu ma ndian kuànaa, ti küu jaña yo ña jà'a yo kua'a' nuu ña kini ña kùunio ja'a yo. Ta jāti'ini yo chi'in inga ñivi ta ya'a tixin yo nde'o na, ta ya'a xaani ma ñivi ndè'e na yo, ta xaanio ndè'o na ndia. <sup>4</sup>Va vitin Ndioo ra jàkakú yo, jāna'a ra ñamani ra nuu yo, ti ya'a kùuni ra nde'e ra ma ñivi ìyo ñuñivi i'ya. <sup>5</sup>Yakan va ndicha kuii ña jàkakú ra yo. Ta yüvi cha'a' ma tiñu va'a ña jà'a yo kùu yi ña jàkakú ra yo, vati cha'a' ña kündavini ra yo kùu yi. Ta takan kūu ña jānandoo ma Jesucristu ma anima yo chi'in nii ra, ta takan ndóchaa yo jà'a Tati Ií ra. <sup>6</sup>Ta juuni cha chìto va'a yo, ti nduva'a kuii ìyo ma Tati Ií Ndioo chi'o, vati tāchi Ndioo yi nuu yo cha'a' ma Racha'nu Jesucristu, ra jàkakú yo, <sup>7</sup>ikan na ndakuu yo ndian ni ni'i nuu ni koo ndito chi'in ra endeeni. Ta ndàtu yo ra ti ndàanio ña ni ni'i yo yi, cha'a' ña cha jāndondaa ra ma anima yo chi'in ma ñamani ra.

<sup>8</sup>Ta cha'a' yakan kùu yi ña cha chìto va'a yo ti ña ndicha kùu yi. Yakan va kùunj ña na janiniun ndisaa ma ndian chìnuni tu'un Ndioo, ikan na ja'a na kuenda nuu na ña na ja'a na mamaa ña va'a. Vati tu ja'a na takan, tajan ni kuu yi iin ña va'a ta iin ña chàtiñu kuenda ndisaa ñivi. <sup>9</sup>Ta koto jächi'un ma tu'un ña tüvi nda kuenda ña jàkanita'an ñivini, ti mamaa kuatini nànduku na ora jà'a na takan. Ta juuni na jächi'un ma ndian endee natu'un na kua'a' nuu kuentu cha'nu ña kà'an yi chata ma ndian kūu ñivio ña chiyo taji'na. Ta na jächi'un ña kà'an na tuva kanita'an yu'u na cha'a' ma ley cha'nu ña tāa ma racha'nu Moisés, ra chìyo tatiempu, vati ndisaa ma ña jà'a na, na yüvi ña va'a kùu yi ta tüvi nda kuenda yi.

<sup>10</sup>Tatu ìyo nda ndian jàkanuu xini ma ndian chìnuni ka'iin tichi veñu'u, na ka'an va'aniun chi'in na iin a uvi cha'a, ikan na jaña na ña ja'a na yi. Tatú tüvi jächi'in na ma ña kà'un, tajan na tavani'un na ma ikan. <sup>11</sup>Yakan va cha chìto va'un ña ma ñivi jà'a takan cha kësiin na ña kuà'an na ma iti' ndaa, ti juuni ma kuati jà'a na kùu yi ña kuàjande'e yi tundo'o na, ta kueeni kueeni kuàjandi'i yi nuu na ndia.

### Titu tåso'o ra tu'un kà'an Paulu chi'in ra

<sup>12</sup>Takan kūu chàninj tachij ma ra nàni Artema, a Tíkiku nuun. Ta ora cha chää ma iin ra ni tachi nuu ìyou, tajan kuunj ña na nandukun naja kua ja'un, ta kichiun kichiun nde'un

yu'u ma ñuu Nikópoli nuu ni koi. Vati kùuni ya'i ma tiempu vichin ma ñuu ikan.<sup>13</sup> Ta juuni na tindeun ma ra nàni Apolo chi'in abogadu Zena, chi'in ndisaa ma ña chìniñu'u ndra ma tichi iti' kuà'an ndra, ikan na kùmani ní'iin nakuyi nuu ndra.<sup>14</sup> Ta na kutu'va ma ndian kùu ñivio ña chìnuni, ña na ja'a na mamaa ña va'a, ta tindee na ma ñivi ta'an na, tuva ìyo iin nakuyi ña kùmani nuu na, ikan na kuàtiñu ma ña jà'a na kuenda Ndioo.

#### **Tu'un nuu ndi'inia ña kà'an Paulu nuu Titu**

<sup>15</sup> Ta vitin ndisaa ma ndian yanio ña ka'iin chi'in i'ya, tàchi na iin saludu nuun. Ta ndyo'o na tachi ndo saludu nuu ma ndiakan, ndian kùuni nde'e ndi cha'a' ña indukuni chìnuni na kua maa yo. Ta na koo ma ñamani Ndioo chi'in ndisaa ndo. Ta takan na kuu yi. Amén.